

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 "
četrt leta 2 "
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Za učiteljstvo.

Kakor smo omenili že zadnjič, so vložili v državnem zboru nemško-nacionalni poslanci zakonski načrt o preosnovi § 55. drž. šol. zakona. Ta načrt, oziroma njega utemeljevanje se glasi:

Die große Dehnbarkeit der im § 55 des R.-V.-G. enthaltenen Bestimmung über die Bemessung der Lehrergehälter hat zur Folge gehabt, daß die verschiedenen Kronländer ihre Lehrer sehr verschieden besoldeten. So bewegen sich die Besoldungen der definitiv angestellten Volksschullehrer in Niederösterreich zwischen 1400 und 2800 K, während diese Gehaltsansätze für Tirol von 600 K für Lehrerinnen und 800 K für Lehrer bis 1450 bzw. 1740 K steigen. Eine solche Verschiedenheit läßt sich aber aus den Unterschieden in den Preisen der Bedarfsartikel gar nicht rechtfertigen, ist vielmehr Ursache, daß Unzufriedenheit und Verbitterung in den Kreisen der Lehrer platzgegriffen hat.

Der Mangel einer genaueren Bestimmung in dem angezogenen Gehaltsparagraphen hat auch dazu geführt, daß in einigen Kronländern die Lehrergehälter in einem argen Mißverhältnis stehen zu den Kosten einer dem Lehrerberufe angemessenen Lebensführung. Dieses Mißverhältnis tritt um so schärfer hervor, als die Lehrerbesoldungen zum großen Teil schon normiert wurden zu einer Zeit, wo die Preise aller Lebensmittel noch nicht jenen Höhenstand erreicht hatten wie in der Gegenwart. Durch die herrschende Teuerung sind unzählige Lehrerfamilien in eine Notlage geraten, deren Beseitigung als eine unabwiesbare Pflicht der Schulerhalter anerkannt werden muß.

Um nun für die Festsetzung der Lehrerbesoldungen eine sichere, jeder willkürlichen Deutung entrückte Grundlage zu gewinnen und gleichzeitig das Mindestmaß der Jahreseinnahme mit dem tatsächlichen Bedürfnisse in Einklang zu bringen, verlangt die Lehrerschaft seit Jahren schon die gehaltliche Gleichstellung mit den k. k. Staatsbeamten der vier untersten Rangklassen. Eine solche Gleichstellung ist nicht nur gerechtfertigt durch die Vorbildung

sondern auch durch die anstrengende, ja vielfach aufreibende Berufsarbeit der Lehrer.

Wie sehr sich die Lehrer gegenüber den k. k. Staatsbeamten der vier untersten Rangklassen heute noch zurückgesetzt fühlen müssen, erhellt aus der Tatsache, daß es definitiv angestellte Lehrer gibt, die sich mit einem Grundgehälte von 800 K begnügen müssen, wogegen der Staatsbeamte in der 11., also untersten Rangklasse schon 1600 K, also genau das Doppelte bezieht. Diese durch nichts gerechtfertigte Ungleichheit wird auch im Laufe der späteren Dienstzeit nicht überwunden, denn es gibt Kronländer, in denen der Höchstbezug eines Volksschullehrers nur 1740 K, der eines Bürgerschullehrers 2320 K beträgt, Bezüge, denen der Höchstbezug eines Staatsbeamten der 8. Rangklasse mit 4400 K gegenübersteht. Selbst in Schlesien, wo das Höchstgehälte der Bürgerschullehrer mit 4020 K bemessen ist, behält der Staatsbeamte immer noch einen Vorsprung vor diesen bestgestellten Mitgliedern des Lehrerstandes.

Hierbei wird noch ganz abgesehen von den Nebenbezügen, bestehend in Aktivitätszulagen bzw. Quartiergeldern, durch welche der Staatsbeamte vor dem Lehrer ebenfalls einen Vozug hat. Auch der große Vozug, der dem Staatsbeamten in einem geregelten Vorrücken in höhere Gehaltsstufen nach der Dienstzeit vor dem Lehrer eingeräumt ist, bleibt hier außer Betracht. Erst recht aber wird sich das Verhältnis zwischen dem Einkommen der Lehrer und jenem der k. k. Staatsbeamten zuungunsten der ersteren verschieben, wenn letztere die allseits als notwendig anerkannte und in sichere Aussicht stehende Erhöhung ihrer Grundgehälter bzw. ihrer Aktivitätszulagen erlangt haben werden.

Mit Rücksicht darauf, daß eine gute Erziehung der Jugend in den öffentlichen Schulen im wohlverstandenen Interesse des Volkes liegt und daß eine solche Erziehung ganz wesentlich auf der Zufriedenheit und der ihr entstammenden Berufsfreudigkeit der Lehrer ruht, darf die Volksvertretung billigen Wünschen, die ihr aus den Lehrerkreisen entgegen gebracht

werden, ihr Ohr nicht verschließen. Sie kann dieser Pflicht im gegebenen Fall umso leichter nachkommen als nichts gefordert wird, was im Gesetze nicht schon verheißen wäre und es sich tatsächlich nur um die Interpretation einer allzu dehnbaren Bestimmung handelt.

Die Gefertigten stellen daher den Antrag: Das hohe Haus wolle beschließen: dem nachstehenden Gesetz-Entwurf wird die verfassungsmäßige Genehmigung erteilt.

Gesetz vom
womit die Bestimmung des § 55 des Gesetzes vom 14. Mai 1869, R.-G.-Bl. Nr. 62, bzw. des Gesetzes vom 2. Mai 1883, R.-G.-Bl. Nr. 53 abgeändert wird.

Mit Zustimmung beider Häuser des R.-B. finde ich folgendes Gesetz zu erlassen:

§ 1. Die Bestimmung des Gesetzes vom 14. Mai 1869 R.-G.-Bl. Nr. 62, beziehungsweise vom 2. Mai 1883, R.-G.-Bl. Nr. 53 tritt in ihrer gegenwärtigen Fassung außer Kraft und hat von nun an zu lauten:

Die Minimalbezüge, unter welche kein Land (Schulgemeinde) herabgehen darf, sollen so bemessen sein, daß die Lehrer erster Klasse (Lehrer) und Lehrer zweiter Klasse (Unterlehrer) ihre ganze Kraft dem Berufe widmen und erstere auch eine Familie den örtlichen Verhältnissen gemäß erhalten können. Als solche Minimalbezüge haben jene Bezüge zu gelten, die den k. k. Staatsbeamten der 4 untersten Rangklassen (11., 10., 9. und 8. Rangklasse) nach den jeweilig geltenden gesetzlichen Bestimmungen und zwar in Bezug auf Dienstes-einkommen und Pensionsverhältnisse zukommen.

§ 2. Mit der Durchführung dieses Gesetzes ist der Minister für Kultus und Unterricht beauftragt.

Dieser Antrag ist gemäß § 42, dritter Absatz 1 sofort in erste Lesung zu nehmen.

Za pravice brezpravnih.

V deželnem zboru kranjskem je bil učitelj tisti, ki se je v razpravi o volilni reformi dne 19. t. m. zavzel za pravice brezpravnih

množic našega naroda, ki ostanejo tudi posele osirotele. Zlasti naše delavstvo ne pride do onih pravic, ki mu grede po veljavi in važnosti. Lepo znamenje umevanja naših socialnih in političkih razmer je to, da je ravno učitelj poslanec povzdignil svoj glas za vedno in najbednejše naše prebivalstvo.

Iz Ganglovega govora spoznajo naši čitatelji ves žalostni položaj v deželi in državi. Na podlagi tega položaja naj uravnajo svoje delo — ljudstvu in delavstvu v korist!

Zato objavljamo Ganglov govor tudi mi.

* * *

Visoka zbornica!

Oglašam se k besedi kot polanec delavskega mesta Idrije. Poslanci, bodisi državni ali deželni, so le izvršujoči faktorji želja, potreb in zahtev svojih volilcev. Zategadelj naj si misli visoka zbornica, da govori na moja usta tisto delavsko prebivalstvo mesta Idrije, tako narodno-napredno kakor socialno demokratiško, ki me je postavilo na to častno mesto. Njegov glas je moj glas, ker so me ravno moji volilci pooblastili do tega govora, ko sem se z njimi razgovarjal zadnje dni pred sklicanjem tega zasedanja. Mnenja sem namreč, da naj poslanec, preden zavzame svoje stališče glede tako velevažnega vprašanja, kakor je volilna reforma, ki sega globoko v naše političko življenje, povpraša za mnenje svoje volilce.

In kakšno je to mnenje glede volilne reforme, ki se mu jaz pridružujem z vsem svojim prepričanjem? To mnenje glede volilne reforme — da se izjavim kratko in precizno — je: Taká volilna reforma je nesprejemljiva in odklanjam jo z vso odločnostjo! (Ploskanje in pritrdjevanje na galeriji. — Deželni glavar Šuklje: Pozivljem galerijo, naj bo takoj mirna in naj se vzdruže vsakega pojavnja!)

Taka volilna reforma je ustanovljena v korist posameznim strankam, nikakor pa ni ustanovljena v korist doslej brezpravnim delavskim slojem.

V zadnjih šestih letih je bila v naših časopisih, na različnih javnih in tudi zaupnih shodih volilna reforma vedno na dnevnem redu.

LISTEK.

† Fran Avser.

V nedeljo, dne 30. maja t. l., smo izročili materi zemlji starostu radovljiskega učiteljstva, nadučitelja Franca Avserja, v idilični Bohinjski Beli.

Pogreb, kakršnega menda ni še videla Boh. Bela, nam je bil živa priča, da se je preselil v boljši svet mož, ki je prešel popolnoma v srca tamošnjih vaščanov. Menda ni bilo ta dan na pokopališču pri tem pogrebu človeka, ki bi mogel reči: Nisem se solzil. — Krčevito je ihtela šolska mladina, ko je videla in slišala, da polagajo v hladno zemljo ljubljene učitelja; videli smo jokati dekleta in žene, saj se je poslavljalo od njih njihov nekdanji učitelj-odgojitelj, in videli smo solze v očeh krepkih mož in osivelih starčkov, zakaj prvim je klical ta izprevid v spomin vse one zlate nauke, ki jim jih je podajal pokojnik pred deset in desetletji, želeč, da bi se po njih

ravnali; a od slednjih se je poslavljalo ljub znanec, ki je delil z njimi vse dobro in slabo v dolgi dobi štiridesetih let. Nam tovarišem se je pa krčilo srce, videč, kako umetno je zgrajena v našem blagočutečem narodu ona mrznja do učiteljstva, ki jo moramo tako obilokrat čutiti v svojem življenju, a da bi se ta mrznja nikdar ne porajala, ko bi opustili ljudstvu prosto voljo, da se razvija njih notranji čut naravnim potom. Zakaj uverjeni smo, da naše preprosto ljudstvo dobro ve, kaj mu je ljudski učitelj; in vsa ljubezen, ki jo hrani v svojem srcu napram učiteljstvu v njegovem življenju, prikipi v polni jasnosti na dan, ko zapušča tak učitelj-trpin trnjevo pot svojega življenja.

Lep zgled je bil ravno pogreb pokojnega Avserja.

Nad vse ginljiv je bil nagrobni govor, ki ga je govoril svojemu tovarišu in sošolecu nadučitelju A. Grčar. Tako se more poslavljati edino le sošolec od sošolca, tovariš od tovariša, ki okuša veselje in žalost skoro enako dobo učiteljevanja.

Solze istinite žalosti, ki so tekle po licih govornika, so učinkovale pretresljivo na vse pogrebee, in jasno nebo je bila živa priča, s kako ljubeznijo se je oklepalo prebivalstvo Boh. Bele svojega učitelja.

Pokojni Franc Avser se je porodil v Goričici l. 1844. — Dopršil je v Ljubljani spodnjo gimnazijo — bil je sošolec c. kr. dež. šol. nadzorniku Levcu — potem c. kr. učiteljske, ki je takrat imelo le dva letnika, in nastopil je svojo prvo službo na Bledu kot učit. pomočnik, organist in mežnar, a že meseca decembra tistega leta, t. j. 1867, je dobil službo učitelja-voditelja na enorazrednici na Boh. Beli, kjer je ostal do svoje smrti — nad štirideset let! — ter tako vzgojil, lahko bi rekli, dvojni rod.

Pokojnik je posvetil vse svoje moči edino le šoli in svoji družini. V javnost se ni nikoli podajal, zakaj bil je jako mirne in mehke narave, vse svoje delovanje je osredotočil na šolo, kjer je dosegel prav lepe uspehe posebno v računstvu in lepomislu. Ta predmeta sta mu bila takorekoč vzor predmeta.

L. 1877. je napravil zrelostni izpit — tedaj šele po preteku 10 let od svojega prvotnega nastopa, kar je pa vedno obžaloval, a l. 1878. je postal definitivni.

Pokojnik zapušča zalujočo ženo in štiri sinove, ki so vsi dobro preskrbljeni. Eden je mizarški mojster nekje na Tirolskem, eden je stopil v frančiškanski samostan, a najmlajši se je posvetil gozdarski stroki.

Pokojnik je bil v prejšnjih letih krepkega zdravja, le zadnja leta so ga napadale večalimanj razne učiteljske bolezni, in posebno hudo mu je bilo, ker ga je vid jako zapuščal. Spomladi letos ga je napadla pljučnica, ki ga je spravila tudi pod zemljo.

Rajniki je željno pričakoval regulacije našega gmotnega položaja, ker — to je rad poudarjal — bi potem takoj stopil v zasluženi pokoj. A čakal in upal je skoro 41 let, zaslužene plačila pa ni dočakal. Bogato ga bo pa nagradil stvarnik na onem svetu!

Počivaj v miru, blaga duša! —a.